

Artskyddsutredning fågel

Akvedukten, Söderköpings kommun, 2023

Sånglärka, observerades talrikt i området och är en art som mer än andra i inventeringen är knuten till åkermarken, delar av den mark som planeras att tas i anspråk av detaljplanen.

På uppdrag av:
Söderköping kommun

Kontaktperson:
Freddie Håkansson
E-post:
freddie.hakansson@soderkoping.se

Uppdraget:
Projektledare: Mova Hebert
Författare: Mova Hebert
Fältinventerare: Björn Sjögren
Kvalitetssäkring: Edwin Sahlin
Callunas interna projektkod: MHT0333

Calluna AB:
Linköpings slott
582 28 Linköping
Org.nr: 556575-0675
Växel: +46 13-12 25 75
www.calluna.se

Rapporten citeras enligt följande: Hebert, M. (2023). Artskyddsutredning fågel – Akvedukten, Söderköpings kommun, 2023. Calluna AB.

Foton: © Calluna AB om inget annat anges.

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Bakgrund	4
1.1 Detaljplanen Akvedukten	4
1.2 Avgränsning	5
1.3 Häckande fåglar i Sverige	6
1.4 Artskyddsförordningen - fåglar	7
1.5 Förekommande arter	8
2 Metod	12
2.1 Insamling av underlag	12
2.2 Artskyddsbedömning för fåglar enligt 4 § artskyddsförordningen	12
2.3 Artskyddsgenomgång respektive art från fågelinventeringen	12
3 Bedömningar	13
3.1 Kumulativa effekter	23
Referenser	24

Sammanfattning

Calluna AB har tidigare på uppdrag av Söderköpings kommun utfört en häckfågelinventering och en rovfågelinventering inför detaljplanen Akvedukten i Söderköpings kommun. För att utreda om detaljplanen utlöser förbud enligt artskyddsförordningen har en artskyddsutredning utförts under 2023.

Bakgrund till inventeringen är detaljplanering av området, med innehåll av industri och verksamhetsmark.

Totalt observerades 50 fågelarter under inventeringen som bedömdes häcka (kriterier från möjlig till säker häckning). Nitton av dessa hör till de så kallade prioriterade fågelarterna: björktrast (NT), buskskvätta (NT), fiskmås (NT), grönfink (EN), grönsiska (50%), grönsångare (NT), gulsparv (NT, 50%), hussvala (VU, 50%), hämpling (50%), kråka (NT), nattskär (FD), spillkråka (NT, FD), stare (VU, 50%), svartvit flugsnappare (NT), sånglärka (50%), trana (FD), trädlärka (FD), törnskata (FD) och ärtsångare (NT).

En prioriterad art uppfyller minst ett av följande kriterier: 1) rödlistad, 2) minskande trend $\geq$ 50% sedan 1980, eller 3) upptagen i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv.

Artskyddsutredningen omfattar påträffade prioriterade arter samt ytterligare två prioriterade arter vi fått kännedom om genom underlag. Bedömning har sedan gjorts per art om häckningsmiljö påverkas på ett sätt så att populationen påverkas genom att KEF (kontinuerlig ekologisk funktion) bryts. I ett fall bedöms detaljplanen att utlösa förbud och därför föreslås skyddsåtgärder (för nattskär).

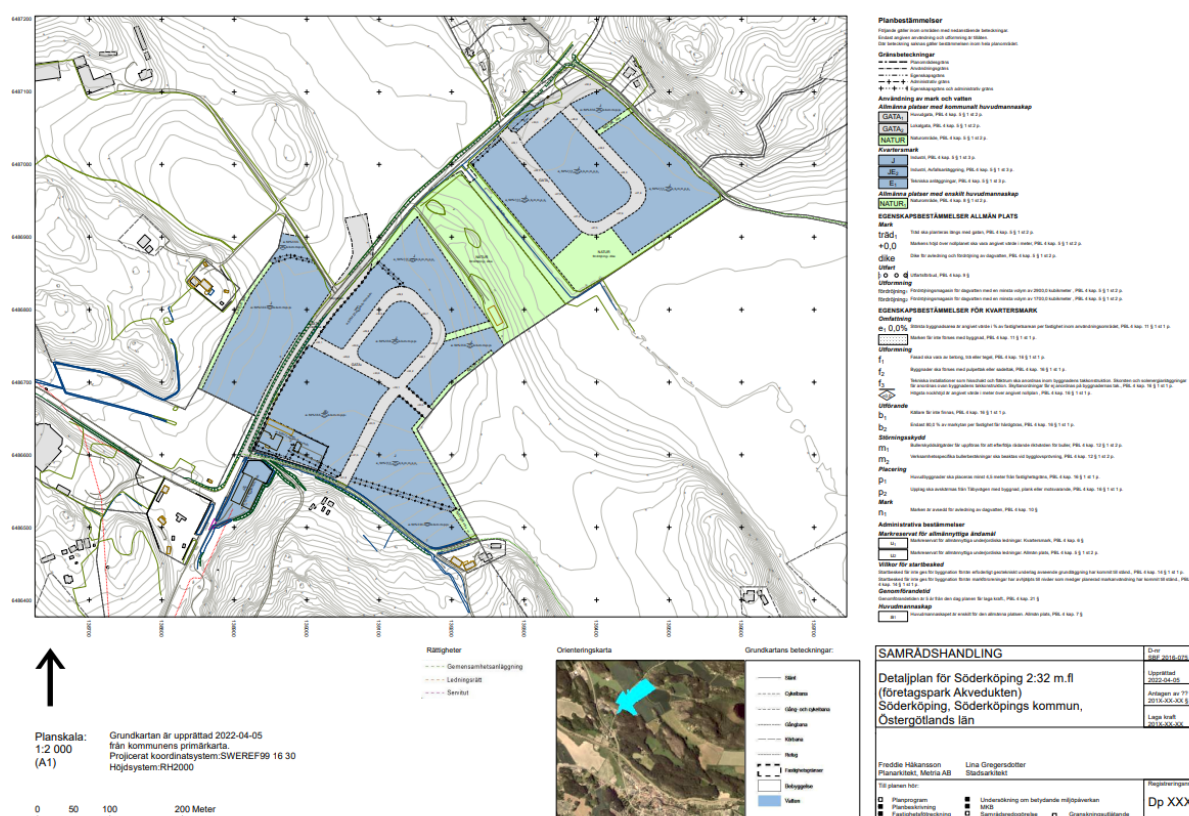
I och med att samtliga arter som utreds är prioriterade för artskydd är det motiverat att vidta försiktighetsmått i många fall. De är de samma för flera arter och består i att spara och sköta busk- och brynmiljöer, anlägga lärkrutor (båda dessa åtgärder görs utanför planområdet) och utforma detaljplanens inslag av naturmark så att det blir en fortsatt tillgång för t.ex. ladusvala. Andra försiktighetsmått som föreslås är att inte belysa områden utanför detaljplanen och tidpunkt på året för genomförande av anläggningsarbeten.

Skyddsåtgärderna och föreslagna försiktighetsmått stämmer väl överens med de skadebegränsande åtgärder som tidigare föreslagits i MKB:n och som finns (gällande bullerskydd) i planbestämmelserna.

1 Bakgrund

1.1 Detaljplanen Akvedukten

Samhällsbyggnadsnämnden i Söderköpings kommun gav i april 2016 Samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att ta fram en detaljplan för företagspark Akvedukten. Företagsparken är belägen inom fastigheten Söderköping 2:32, del av Söderköping 2:1 samt del av Eketorp 3:3. Syftet med planförslaget är att möjliggöra tillskapande av ett industri- och verksamhetsområde för att kunna möta det behov som kan uppstå vid inkommande förfrågningar då Söderköpings kommun i nuläget saknar planlagd mark för verksamheter och industrier. Området kan även komma att utgöra markreserv om verksamheter och industrier belägna i Söderköpings centrala delar av olika skäl vill flytta inom kommunen, ut från stadskärnan. Detta möjliggör på sikt att staden kan förtätas med bostäder och mer stadsmässig service medan verksamhet och industrimark samlas i utkanten av staden med bra logistiskt läge mot Norrköpings kommun, inklusive ny sträckning av E22. Det skulle även kunna innebära att tung trafik och farligt gods, i mindre omfattning än nuläge behöver passera Söderköpings centrala och tätbebyggda delar. Etableringen bedöms även kunna locka företag som kommer behöva omlokaliseras på grund av Ostlänken i Norrköping.

Figur 1. Plankarta för detaljplan Akvedukten från planens samrådsskede (Söderköpings kommun, 2023).

För området gäller översiktsplan (ÖP) för Söderköpings kommun 2015–2030 och Fördjupad översiktsplan Söderköpings stad (FÖP). Planförslaget är utpekad som utredningsområde för verksamheter i ÖP och FÖP.

Länsstyrelsen har i ett yttrande i september 2022 (Dnr 402-8161-2022) påtalat att det råder osäkerhet om vilka fågelarter som kan beröras eftersom de data som finns tillgängliga är från 2018 och vintertid. Det finns även osäkra observationer om havsörn från området.

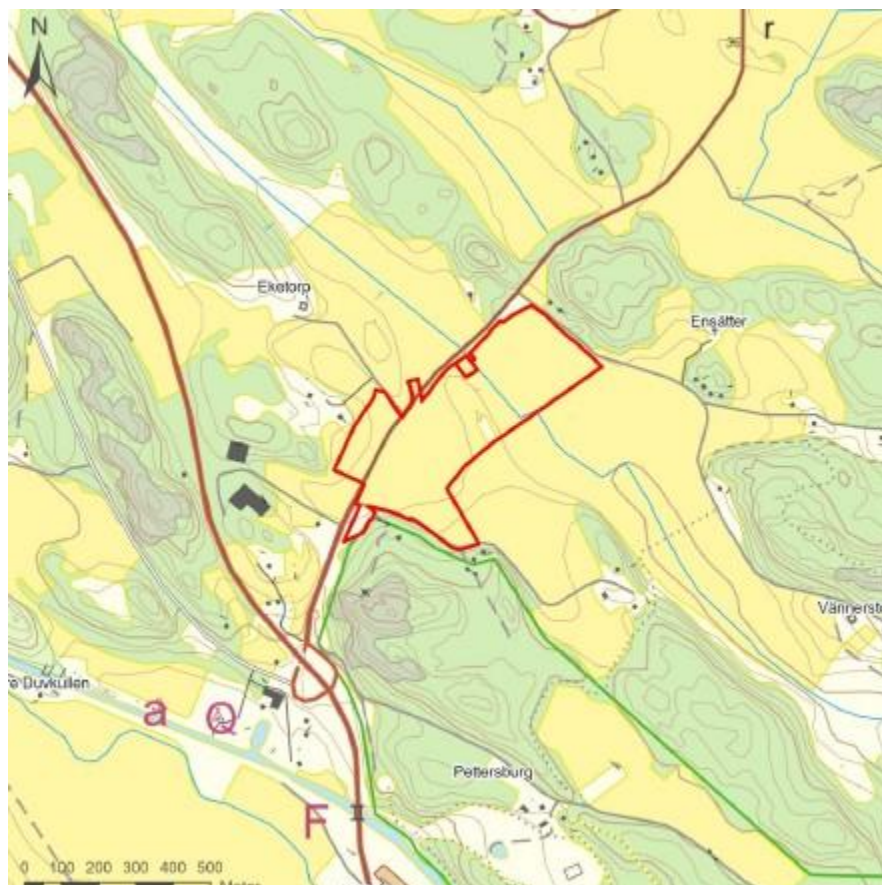
Länsstyrelsen uppdrar därför till kommunen att snarast genomföra nödvändiga kompletterande studier för att kunna göra en fullständig bedömning om tillräcklig hänsyn vidtagits till känsliga fågelarter. Om resultatet visar på känslig förekomst behöver planförslaget anpassas så att förbuden i artskyddsförordningen inte aktualiseras. Detta bör förtydligas genom ett särskilt artskyddssamråd med Länsstyrelsen och sedan inarbetas i den slutliga detaljplanen och dess MKB.

Artskyddsutredningen tar upp arterna från genomförd inventering i Akveduktens verksamhetsområde (Calluna, 2023) där arter som är rödlistade, är upptagna på bilaga 1 till fågeldirektivet, samt haft en minskning på 50% eller mer sen 1980 behandlas. Det är dessa arter som enligt rekommendationer från Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen ska bedömas, "från fall till fall".

En slutsats ges kring om detaljplanen utlöser förbud av påträffade prioriterade arter (tabell 2). Om förbud utlöses anges lämpliga skyddsåtgärder. Där *Calluna* ser att det blir en påverkan som inte når förbud föreslår vi för vissa arter försiktighetsmått. Aktuell art bedöms framför allt vara sånglärka som är minskande och vars livsmiljö i hög grad tas i anspråk. Andra arter som behövde en fördjupad bedömning var i utgångsläget buskskvätta, stare, trädlärika, törnskata och ärtsångare.

Avgränsningen för utredningen är fågelarter som observerats och bedömts vistas (ha livsmiljö för häckning, revir eller delar av sitt revir) inom områden för detaljplan runt Akveduktens verksamhetsområde. Uppgifter om förekommande fågelarter tas från inventeringen 2023, rapporterade arter i Artportalen för de senaste 10 åren samt ev. tillkommande intressanta observationer.

Projektområdets avgränsning framgår nedan i figur 2, inventeringsområdet är lite större för att täcka in fåglar som skulle kunna ha sina revir även vid projektområdet (det vill säga att det skulle kunna påverkas). Inventeringsområdet framgår i resultatet i figur 3.

Figur 2. Projektområdet för Akvedukten, inventeringsområdet täcker ett lite större område, för att ha en buffert då fåglars revir kan vara relativt stora. Kartan är hämtad från Söderköping kommuns hemsida 2023-07-24 (markeringarna a, F och Q är från kommunens karta och saknar betydelse här). Genom projektområdet går väg 843.

1.3 Häckande fåglar i Sverige

I Sverige häckar cirka 250 fågelarter regelbundet. Förutom dessa tillkommer årligen ett antal mer eller mindre vanligt förekommande tillfälliga besökare. I EU:s fågeldirektivs bilaga 1 (2009/147/EC) upptas 66 av de svenska häckfåglarna, vilket innebär att de arterna anses särskilt viktiga samt att särskilda skyddsområden ska utpekas för dem.

På den svenska rödlistan finns 116 fågelarter upptagna, varav 61 bedöms vara hotade och ha en sämre status än kategorin *NT Nära hotad* (SLU Artdatabanken, 2020). Rödlistningen innebär inte något formellt skydd utan fungerar som en riktlinje som beskriver artens risk att dö ut. Det finns även rödlistningar på till exempel internationell nivå (IUCN) där en arts population i dess helhet bedöms.

RÖDLISTADE ARTER

Rödlistningen visar risken att en art dör ut. Bedömningen görs bl.a. genom att jämföra artens populationsstorlek, populationsförändring, utbredning samt grad av habitatfragmentering mot en uppsättning kriterier.

Som **rödlistad** benämns de arter som uppfyller kriterierna för någon av kategorierna:

- Nationellt utdöd (RE)
- Akut hotad (CR)
- Starkt hotad (EN)
- Sårbar (VU)
- Nära hotad (NT)
- Kunskapsbrist (DD)

Som **hotad** benämns de rödlistade arter som kategoriseras som antingen CR, EN eller VU.

Rödlistningsangivelser i denna utredning följer den senaste rödlistan från Artdatabanken.

1.4 Artskyddsförordningen - fåglar

Enligt 4 § artskyddsförordningen (2007:845) är alla vilda fåglar skyddade. Artskyddsförordningen är en förbudslagstiftning, den är strikt och dispensmöjligheterna är mycket begränsade. Genom artskyddsförordningen har en väsentlig del av bestämmelserna gällande skydd av arter i EU:s fågeldirektiv (2009/147/EG) och art- och habitatdirektiv (1992/43/EEG) genomförts i svensk lagstiftning.

Artskyddsförordningen är att betrakta som en precisering av 2 kap. miljöbalken (MÖD 2013:13) och för att leva upp till bland annat lokaliseringsprincipen är det viktigt att fridlysta, skyddade, arter utreds tidigt i prövningsprocesser. Utlöses förbud enligt artskyddsförordningen, och dispens inte kan medges, förhindrar det verksamheten från att genomföras (Naturvårdsverket, 2023).

Med den ändring av artskyddsförordningen som trädde i kraft den 1 oktober 2022 särskiljs skyddet av fåglar från övriga djur.

4 § Det är förbjudet att

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar,
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon,
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma, och
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, om inte störningen saknar betydelse för att
 - a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
 - b) återupprätta populationen till den nivån.

Förbudet gäller inte jakt efter fåglar. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905). Förordning (2022:928).

Fridlysningen innebär att det bland annat är förbjudet att avsiktligt döda fåglar och att avsiktligt störa fåglar, särskilt under uppfödningstid och häckningsperioder, om inte störningen saknar betydelse för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller för att återupprätta populationen till den nivån. Störningar som saknar betydelse för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå eller för att återupprätta populationen till en sådan nivå omfattas inte av förbudet i 4 § artskyddsförordningen.

Bedömningsgrunder för om en fågelart inte har en tillfredsställande populationsnivå är att den är rödlistad, eller finns upptagen på fågeldirektivets bilaga 1 eller att populationen genomgått en

konstaterad kraftig minskning. Eftersom alla vilda fåglar är fridlysta kan det i det enskilda fallet finnas andra än ovanstående som behöver beaktas vid artskyddsfrågor.

För dessa arter behöver en bedömning göras från fall till fall om en åtgärd utgör en störning som inte saknar betydelse för att bibehålla eller återupprätta fågelarters population på en tillfredsställande nivå.

REKOMMENDATION GÄLLANDE PRIORITERING AV FÅGELARTER

Alla vilt förekommande fågelarter är skyddade enligt 4 § artskyddsförordningen. När syftet med en åtgärd är annat än att fånga eller döda fåglar kan utredningen begränsas i det enskilda fallet och en bedömning göras för fågelarter där en tillfredsställande nivå för populationen riskerar att inte kunna upprätthållas.

Kriterier för sådana fågelarter är:

- **Arter markerade med B i artskyddsförordningens bilaga 1** (betyder att de är upptagna i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv)
- **Rödlistade arter**
- **Arter vars populationer har minskat med 50% sedan 1980**

(Naturvårdsverket & Skogsstyrelsen, 2022)

Trots att man skilt på förbudsbestämmelserna för fåglar och övriga arter anser Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen att det lämpligaste sättet att avgöra om påverkan på livsmiljön utgör en förbjuden störning eller ej är att bedöma ifall den kontinuerliga ekologiska funktionen (KEF) kan upprätthållas.

1.5 Förekommande arter

Vid fågelinventeringen och annat underlagsarbete har det framkommit att nitton fågelarter som hör till de så kallade prioriterade fågelarterna häckar i området (möjlig, trolig eller säker häckning).

Tabell 1. Prioriterade arter som noterades under inventeringen och bedöms häcka i inventeringsområdet. 50% = negativ trend, $\geq 50\%$ populationsnedgång perioden 1980–2018. Rödlistade arter utgår från 2020 års bedömning. FD = Fågeldirektivet hänvisar till arter markerade med B i bilaga 1 till Artskyddsförordningen.

Artnamn	Högsta häcknings-kriterium	Bedömt antal revir	Kommentar
Björktrast (NT)	Möjlig häckning (2)	1	
Buskskvätta (NT)	Trolig häckning (5)	2	
Fiskmås (NT)	Möjlig häckning (2)	5	1-2 ex. ses födosöka i området, möjligen boplats på ett tak i närområdet, födosök sker på fälten.
Grönfink (EN)	Trolig häckning (5)	3	

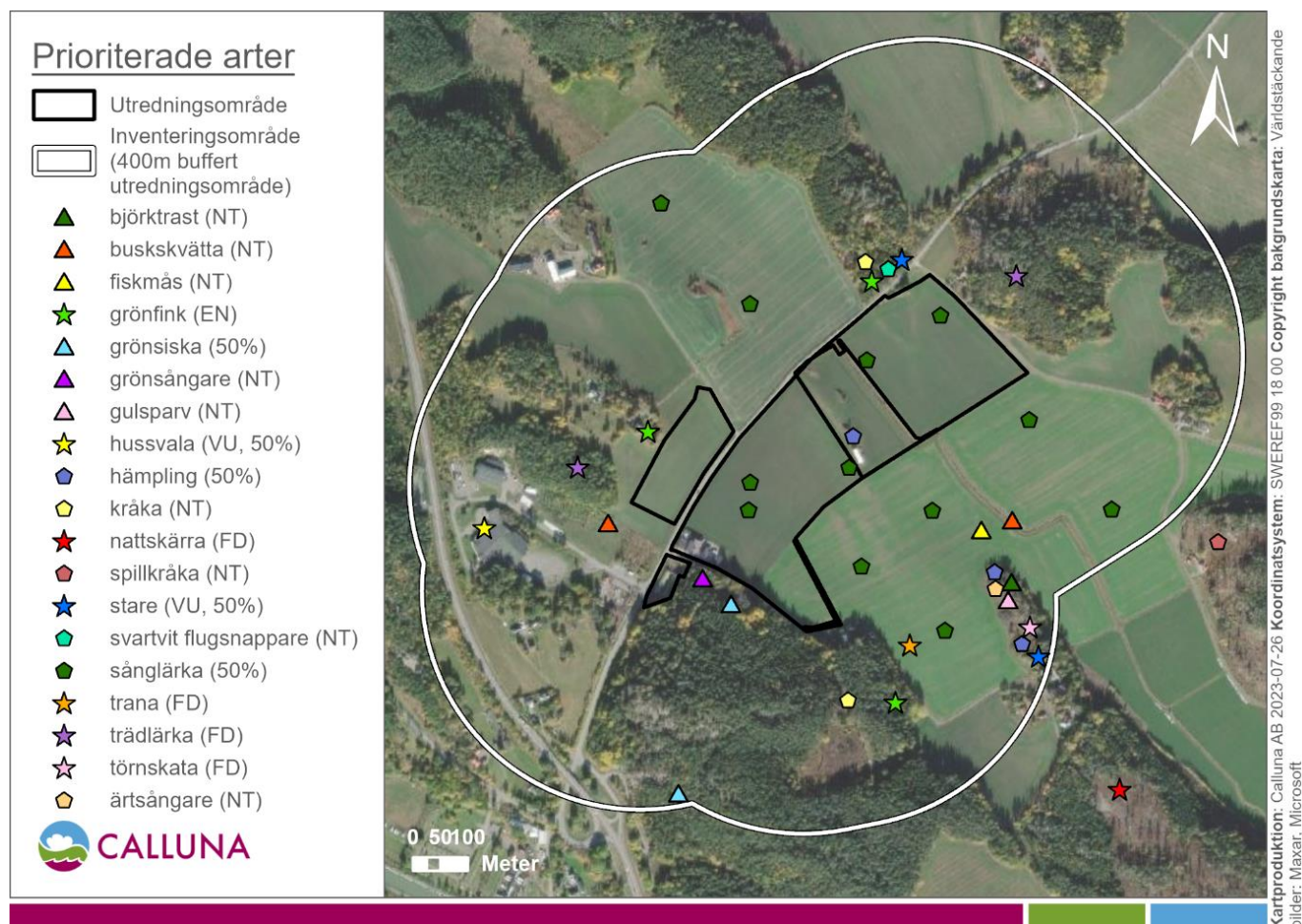
Artnamn	Högsta häcknings-kriterium	Bedömt antal revir	Kommentar
Grönsiska (50%)	Möjlig häckning (2)	2	
Grönsångare (NT)	Möjlig häckning (3)	1	Sjunger vid ett besök (kartmarkering), noteras även 2 ex. lockläte 400 m österut i skogen vid senare besök.
Gulspurv (NT, 50%)	Trolig häckning (5)	1	
Hussvala (VU, 50%)	Trolig häckning (5)	2	Flera observationer från samma område i västra delen.
Hämpling (50%)	Trolig häckning (5)	3	
Kråka (NT)	Trolig häckning (5)	2	Hörs (lockläte) i skogen, även förbiflygande och födosökande i området. Uppskattning med två revir.
Nattskärva (FD)	Möjlig häckning (3)	1	Hörs spelande under nattbesöket, troligtvis ett par (revir). Position från den spelande hanen är precis (dvs. hördes mycket bra, nära), den spelar strax utanför buffertzonen, räknat från projektområdet 600 m ifrån.
Spillkråka (NT, FD)	Möjlig häckning (2)	1	Strax öster om buffertzonen. Arten har stora revir så inte omöjligt att även skogen inom inventeringsområdet ingår.
Stare (VU, 50%)	Möjlig häckning (3)	2	Föda åt ungar i det norra området, en sjungande stare i det södra området.
Svartvit flugsnappare (NT)	Möjlig häckning (3)	1	
Sånglärka (50%)	Trolig häckning (5)	12	Fem drillande sånglärkor i skyn över projektområdet, sen är resterande i buffertzonen. Tätt med sånglärkereich i området.
Trana (FD)	Möjlig häckning (4)	1	Ett par ses födosökande vid det sista fältbesöket, vid kartmarkering.

Artnamn	Högsta häcknings-kriterium	Bedömt antal revir	Kommentar
Trädlärka (FD)	Trolig häckning (5)	2	
Törnskata (FD)	Trolig häckning (8)	1	
Ärtsångare (NT)	Möjlig häckning (3)	1	

Havsörn observerades förbiflygande i området samt vid ett område relativt långt bort från projektområdet. Bedömning är dock att troligt område för boplats ligger så pass långt ifrån området för detaljplanen att det inte riskerar att bli konflikt.

Mindre hackspett (NT), talltita (NT, 50%), vaktel (NT) och tofsvipa (VU) bedöms också i denna utredning då de påträffats i områdets underlag (Se avsnitt 2.1). Mindre hackspett och talltita är observerade vid en våtmark i skogen sydost om projektområdet, det vill säga cirka 200 meter från området för detaljplan, och vaktel och tofsvipa har tidigare påtalats som aktuella i området.

Några arter observerades under inventeringen men bedömdes inte använda området som häckningsplats. En av dessa var grågås som endast sågs vid ett besök förbiflygande över inventeringsområdet. Rödvingetrast observerades vid ett besök och bedömdes endast rasta i området. Tofsvipa sågs förbiflygande vid det första besöket och sen inga fler observationer av arten. Troligen använder arten området som rastplats under flytten. Tofsvipa bedöms nedan (tabell 2).

Figur 3. Karta med revirbedömning över prioriterade arter (rödlistade, $\geq 50\%$ minskning 1980–2018, bilaga 1 fågeldirektivet). Kartmarkeringarna motsvarar platser där fåglar bedömts ha revir, exempelvis där en fågelart observerats sjunga eller på andra sätt knytat till platsen.

2 Metod

2.1 Insamling av underlag

Artskyddsutredningen tar upp arterna som är rödlistade, är upptagna på bilaga 1 till fågeldirektivet, samt haft en minskning på 50% eller mer sen 1980. Det är dessa arter som enligt rekommendationer från Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen ska bedömas, "från fall till fall".

Fågelinventering och eftersök av rovfågel har skett i området. I tidigare underlag till MKB (Nittérus och Rosenqvist, 2018) lyfts vaktel, tofsvipa och gulspurv som arter som kan finnas i området.

2.2 Artskyddsbedömning för fåglar enligt 4 § artskyddsförordningen

Vid artskyddsbedömningen för fåglar prioriteras fågelarter enligt Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens rekommendation (2022).

Enligt den fjärde punkten 4 § artskyddsförordningen gäller att det är förbjudet att störa fåglar, och då särskilt under häcknings- och uppfödningssperioden, men att det förbudet endast utlöses om störningen leder till att populationen inte når en tillfredsställande nivå. I annat fall är en störning tillåten.

Ovanstående innebär att Callunas bedömning av om förbud utlöses för en fågelart görs utifrån:

- om artens häckningsmiljö påverkas "störningen" (om så krävs med areal som finns i området och som försvinner),
- om populationen påverkas genom att den kontinuerliga funktionen för arten bryts.

2.3 Artskyddsgenomgång respektive art från fågelinventeringen

Lokal population avgränsas i denna utredning i de flesta fall till förekomster inom Östergötlands län. Lokal population används som term inom artskyddsbedömning för hur påverkan för en viss arts population blir för ett mindre område. Lokal population har ingen tydlig definition utan det beror på artgrupp och art och landskapets utformning.

Bedömningen är från fall till fall, beroende av vilken art som bedöms, så en art som är rörlig och har stort genetiskt utbyte och inte knuten till ett specifikt hemområde (habitat) har således en större lokal population än en art som stannar i samma skogsområde resten av sitt liv, och där barriärer i form av t.ex. vatten och öppna marker är avskräckande.

Skulle den planerade verksamheten bedömas störa en art (häckningsplats- eller rastplats) till den grad att det inte saknar betydelse för att bibehålla eller återupprätta populationen på en tillfredsställande nivå, kan verksamheten behöva använda skyddsåtgärder eller anpassa sin verksamhet för att minska skadan på arten och på så sätt landa i en verksamhet som inte längre utlöser förbud enligt § 4, ASF.

Att få dispens mot artskyddsförordningen är svårt, det måste finnas ett s.k. särskilt skäl. Därför gäller det att i första hand försöka se över anpassningar eller utföra skyddsåtgärder som minskar störningen.

Är bedömningen i tabell 2, att förbud utlöses ska anpassning/skyddsåtgärd ses som ett krav för att kompensera för arten, så att inte förbud utlöses. För arter där det i kolumnen kring risk för förbud står "Detaljplanen utlöser inte förbud", kan åtgärder vidtas för att kompensera för arten eller kanske förbättra förutsättningarna, men det är då fråga om frivillig hänsyn. Calluna rekommenderar att även använda dessa åtgärder.

3 Bedömningar

Tabell 2. Fågelarter i bokstavsordning som noterades under inventeringen och observationer från andra källor som bedöms häcka i inventeringsområdet. Prioriterade arter i röd text. 50% = negativ trend, $\geq 50\%$ populationsnedgång perioden 1980–2018. Rödlistade arter utgår från 2020 års bedömning. FD = Fågeldirektivet hänvisar till arter markerade med B i bilaga 1 till Artskyddsförordningen.

Artnamn	Påverkas häckningsmiljö?	Påverkas populationen genom att KEF bryts?	Bedömning
Björktrast (NT)	Indirekt. Planområdet ingår som födosökmiljö i anslutning till möjliga häckningsmiljöer i närheten.	Nej. Arten är mycket vanlig och lever i odlingslandskap, och bland bebyggelse.	Detaljplanen utlöser inte förbud. Stora ytor som är lämpliga för födosök under häckningsperioden finns i nära anslutning.
Buskskvätta (NT)	Indirekt. I planområdet finns ingen lämplig biotop för häckning, men arten förekommer precis söder om planområdet väster om väg 843. Här kan kanten av ett revir påverkas. Försiktighetsmått rekommenderas.	Nej. I länet finns cirka 12 000 par. Arten förekommer i odlingslandskap och på hyggen med sly.	Detaljplanen utlöser inte förbud. Busk- och brynmiljöer i odlingslandskapet som är gynnsamma för arten påverkas inte direkt. Miljöer lämpliga för häckning finns i nära anslutning. Som försiktighetsmått kan skötsel av närliggande bryn göras. Åtgärden behöver ske kontinuerligt över tid och inte avbrytas efter färdigställande eller garantitid.
Fiskmås (NT)	Nej. Planområdet ingår som födosökmiljö i anslutning till möjliga häckningsmiljöer i närheten men arten rör sig över stora områden och födosök kan ske på annan mark.	Nej. I länet finns 2500 par. De starkaste fästena är vid kust, sjö och våtmarker. Häckning sker också spritt i landskapet och åkermark är viktig för födosök. Dock är arten mycket rörlig och opportun och kan lätt hitta föda på annat håll. Planområdets mark är inte nödvändig för att bibehålla funktionen för arten, det finns gott om liknande miljöer för födosök.	Detaljplanen utlöser inte förbud. Stora ytor som är lämplig för födosök under häckningsperioden finns i nära anslutning till häckningsplatserna.
Grönfink (EN)	Indirekt. I planområdet finns ingen lämplig biotop för häckning, men arten	Nej. Den mycket kraftiga minskningen de senaste tio åren, som	Detaljplanen utlöser inte förbud.

Artnamn	Påverkas häckningsmiljö?	Påverkas populationen genom att KEF bryts?	Bedömning
	förekommer på två platser precis utanför planområdet väster om 843. Här kan kanten av ett revir påverkas. Försiktighetsmått rekommenderas.	uppgår till över 60 %, tros bero på sjukdomen gulknopp som orsakas av en parasit som etablerade sig i Sverige kring 2008.	Två att tre möjliga revir påverkas marginellt då möjlig häckningsmiljö ligger strax intill området för detaljplan. Samma åtgärder som rekommenderas för buskskvätta är också gynnsamma för grönfink.
Grönsiska (50%)	Indirekt. I planområdet finns ingen lämplig biotop för häckning, men arten förekommer precis söder om planområdet öster om vägen. Här kan kanten av ett revir påverkas.	Nej, arten minskade i slutet på 1900-talet, men har de senaste decennierna haft en stabil utveckling (Ottosson m. fl. 2012). I närmiljön finns fortsatt goda förutsättningar för arten, t ex. inom Ramunderberget.	Detaljplanen utlöser inte förbud. Ett revir kan påverkas marginellt under begränsad tid.
Grönsångare (NT)	Indirekt. I planområdet finns ingen lämplig biotop för häckning, men arten förekommer precis söder om planområdet öster om vägen. Här kan kanten av ett revir påverkas.	Nej, i länet finns 1400 par (Ottosson m. fl. 2012). Förutsättningarna i befintligt revir påverkas troligen inte så mycket att funktionen bryts. I närmiljön finns också fortsatt goda förutsättningar för arten, t ex. inom Ramunderberget.	Detaljplanen utlöser inte förbud. Ett revir kan påverkas marginellt under begränsad tid.
Gulsparr (NT)	Nej. Ett påträffat revir men det ligger på sådant avstånd från den planerade detaljplanen att det inte påverkas.	Nej, i länet finns 80 000 par (Ottosson m. fl. 2012). Förutsättningarna i befintligt revir påverkas troligen inte så mycket att funktionen bryts. I närmiljön finns också fortsatt goda förutsättningar för arten, i odlingslandskapet, hyggen och kraftledningsgator t ex.	Detaljplanen utlöser inte förbud. Samma åtgärder som rekommenderas för buskskvätta är också gynnsamma för gulsparr.

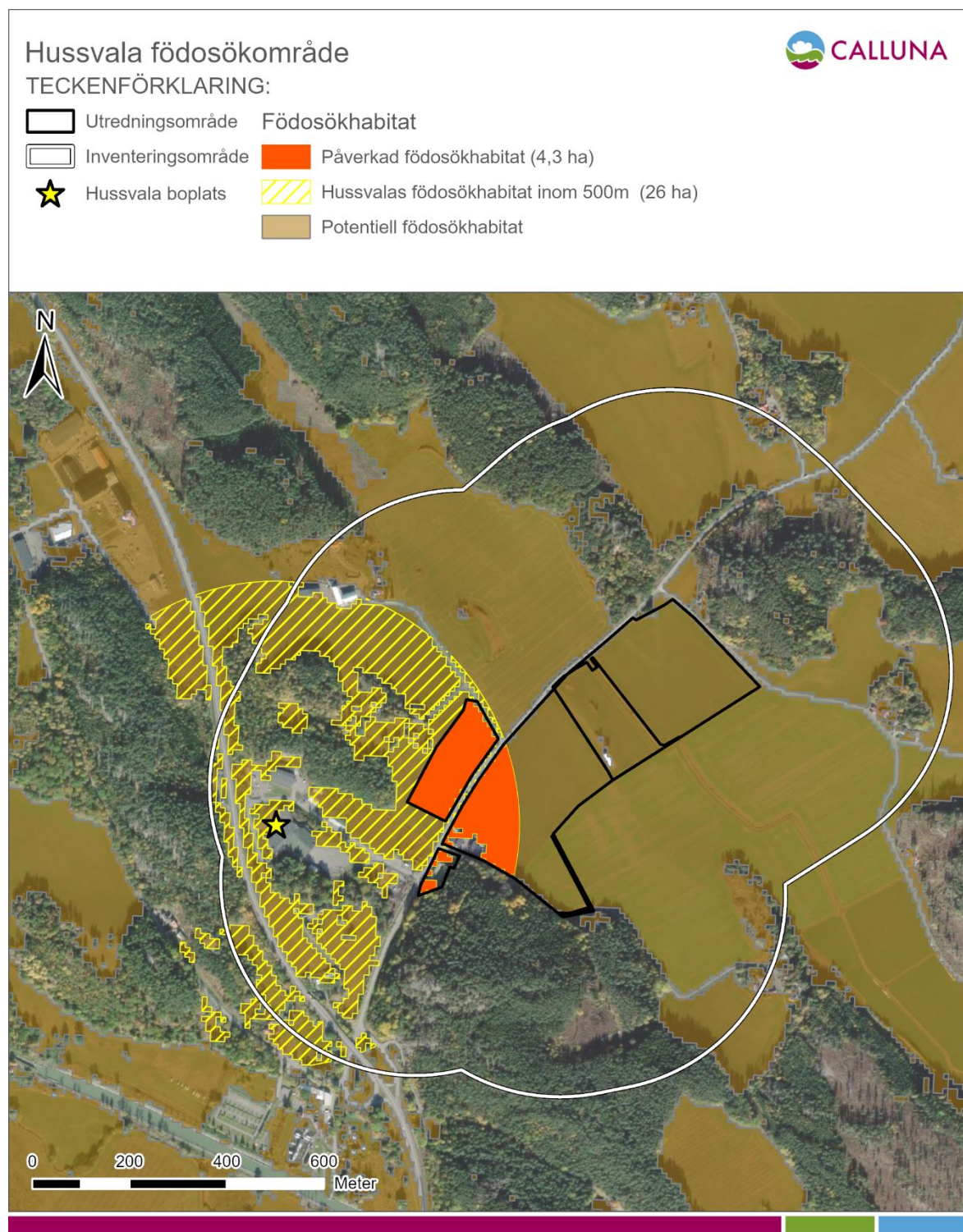
Artnamn	Påverkas häckningsmiljö?	Påverkas populationen genom att KEF bryts?	Bedömning
Hussvala (VU, 50%)	Ja. Planområdet ingår som födosökmiljö i anslutning till trolig häckningsplats cirka 300 meter från planområdet. Hussvalan tar små byten och födosöker gärna nära boplatsen (Turner, 1989). Inom ca 300 m avstånd försvinner 4,3 av 26 hektar födosökmiljö. Försiktighetsmått rekommenderas.	Nej, i länet finns 5000 häckande par (Ottosson m. fl. 2012). Med föreslagen detaljplan minskar tillgången på insekter något som på marginalen kan påverka häckningsframgången för de par som häckar i närheten.	Detaljplanen utlöser inte förbud men förutsättningarna för att föda upp ungar bedöms försämrats och försiktighetsmått rekommenderas. Försiktighetsmått som kan vidtas är att skapa bättre förutsättningar för häckning på befintliga eller kanske planerade byggnader. Färdiga betongbon kan monteras på väggar eller så kan fasaden anpassas och byggmaterial till svalorna tillhandahållas (lera). För att ersätta arealerna med födosökshabitat kan dagvatten användas att skapa fuktiga gräsmarker, kantzoner eller grunda dammar. Det ger en ökad insektsproduktion per arealenhet jämfört med åkermark. Som skadebegränsande åtgärd för avsnittet "Natur" i MKB:n föreslås området centralt i planen som är märkt "Natur" att utformas för att bidra till biologisk mångfald. Med rätt utformning av dammar som anläggs och i enlighet med pågående planering kommer det framgent finnas tillgång på lera till bobyggande hussvalor.
Hämpling (50%)	Ja. Ett revir ligger troligen inom området för detaljplan. Två påträffade revir finns i södra delen av inventeringsområdet och på sådant avstånd från den planerade detaljplanen att de inte påverkas. Försiktighetsmått rekommenderas.	Nej, i länet finns 5000 par (Ottosson m. fl. 2012). Ett revir försvinner men förutsättningarna i befintligt revir och förutsättningarna i stort påverkas troligen inte så mycket att funktionen bryts. I närmiljön finns också fortsatt goda förutsättningar för arten, i odlingslandskapet, hyggen och kraftledningsgator t ex.	Detaljplanen utlöser inte förbud. Samma åtgärder som rekommenderas för buskskvätta är också gynnsamma för hämpling.

Artnamn	Påverkas häckningsmiljö?	Påverkas populationen genom att KEF bryts?	Bedömning
Kråka (NT)	Nej. Planområdet ingår som födosöksmiljö i anslutning till möjliga häckningsmiljöer i närheten men arten rör sig över stora områden och födosök kan ske på annan mark.	Nej, i länet finns 5000 par (Ottosson m. fl. 2012). Arten är mycket rörlig och lättanpasslig och kan lätt hitta föda på annat håll. Planområdets mark är inte nödvändig för att bibehålla funktionen för arten, det finns gott om liknande miljöer för födosök.	Detaljplanen utlöser inte förbud. Stora ytor som är lämplig för födosök under häckningsperioden finns i nära anslutning till häckningsplatserna. Det kan röra sig om öppen mark i odlingslandskapet, vägkanter eller bebyggd miljö.
Mindre hackspett (NT)	Indirekt påverkan av möjlig biotop. Arten har observerats nära våtmark 200 meter sydost om planområdet. Lämpligt födosökshabitat finns även norr och väster om planområdet. Födosökshabitat påverkas indirekt.	Nej, häckningsbiotop berörs inte alls och födosöksmiljö i närområdet berörs marginellt. Påverkan sker inte av landskapets funktion för arten i närheten av detaljplanen. I länet finns 300 par (Ottosson m. fl. 2012).	Detaljplanen utlöser inte förbud. Indirekt påverkan på liten yta för en arealkrävande fågel.
Nattskär (FD)	Indirekt påverkan av möjlig häckningsmiljö. Observation av arten är mer än 500 meter öster om planområdet. Lämplig miljö finns också norr om planområdet. Studier visar att nattskär är känslig för vägtrafikbuller. Enligt samma studie ger 50dB generellt en 20% sämre habitatkvalité för fåglar (Helldin, 2013). I norra delen kommer den förväntade toppvärdena att vara 52 dB och påverkan av lämplig häckningsmiljö kan förväntas. Försiktighetsmått som rekommenderas för denna nattaktiva art är att inte skapa belysta områden	Ja, i länet finns 120 par. Populationsutvecklingen är svagt positiv (Ottosson m. fl. 2012). Arten är knuten till glesa barrskogar på hållmarker. Skogen norr om planområdet kompletterar liknande miljöer på Ramunderberget. För att arten ska kunna finnas kvar lokalt behöver den ha flera lämpliga häckningsplatser då det sker en succession i skogarna och bra häckningshabitat kan variera mellan åren. Om funktionen i skogsmiljöer försämras genom att de blir otillgängliga genom t.ex. buller bryts den kontinuerliga funktionen	Förbud utlöses om den fåtaliga populationen påverkas negativt. I MKB anges skadebegränsande åtgärder för buller. Punkten 1 anger att verksamheten bara bedrivs mellan 6.00- 18.00. Denna åtgärd fungerar delvis som skyddsåtgärd för nattskär (skyddsåtgärd 1). I planbestämmelserna står att för de norra delarna ska bullerskydd prövas i samband med bygglov (PBL). Denna prövning behöver även innefatta nattskärens behov av bullerbegränsning. Som riktmärke ska 50 dB inte förekomma 200 meter nordost om Bjärka 2:9 (inom 2:3) där nattskär observerades vid inventeringen (figur 3). Denna åtgärd stämmer också överens med flera av de punkter som anges som skadebegränsande

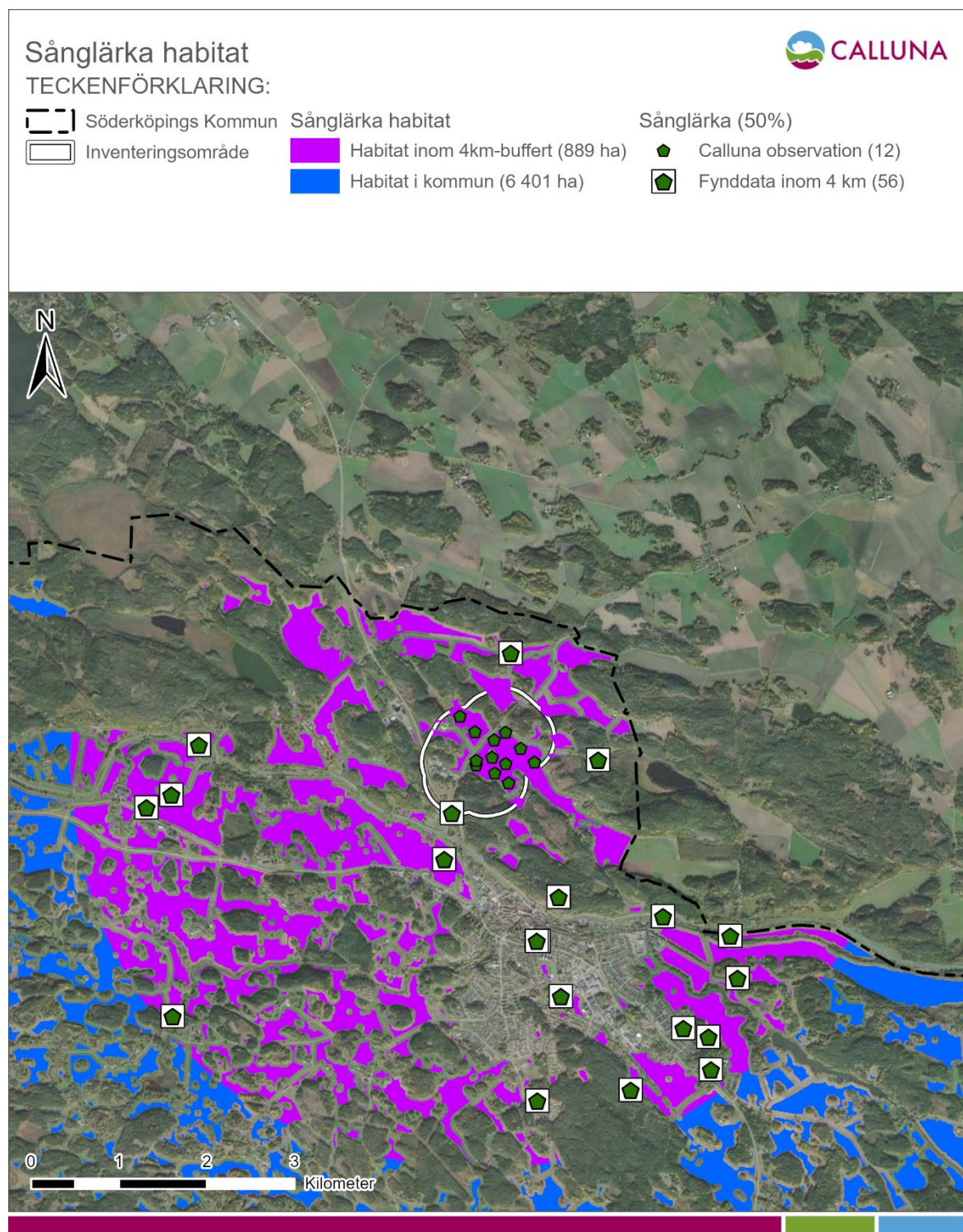
Artnamn	Påverkas häckningsmiljö?	Påverkas populationen genom att KEF bryts?	Bedömning
	utanför detaljplaneområdet.	i landskapet på lokalnivå för arten.	Åtgärder för buller i MKB:n (skyddsåtgärd 2). Med genomförda skyddsåtgärder 1 och 2 utlöser inte detaljplanen förbud.
Spillkråka (NT, FD)	Indirekt påverkan av möjlig häckningsmiljö. Det finns ingen passande livsmiljö i planområdet men den noterades strax öster om buffertzonen. Arten har stora revir så inte omöjligt att även skogen inom inventeringsområdet ingår i revir.	Nej, i länet förekommer cirka 1300 par (Ottosson, m. fl. 2012). Arten rör sig över stora områden och den häckningsmiljö som påverkas är så pass liten till ytan att eventuell häckning i reviret inte påverkas.	Detaljplanen utlöser inte förbud då befintligt revir riskerar att påverkas mycket marginellt. Skyddsåtgärder som föreslås för nattskärra gynnar också spillkråkan.
Stare (VU, 50%)	Ja. Planområdet ingår som födosöksmiljö i anslutning till möjliga boplatser cirka 20–300 meter från planområdet. Försiktighetsmått rekommenderas.	Nej, i länet finns 80 000 par (Ottosson m. fl. 2012). Föreläggningarna i befintligt revir påverkas inte så mycket att funktionen bryts. I närmiljön finns också fortsatt goda förutsättningar för arten, i odlingslandskapet.	Detaljplanen utlöser inte förbud. Samma åtgärder som rekommenderas för buskskvätta är också gynnsamma för stare. Holkar kan placeras ut i norra delen av planområdet eller norr om detaljplanen.
Svartvit flugsnappare (NT)	Indirekt påverkan av möjlig häckningsmiljö. Detaljplanen ligger nära befintlig häckningsbiotop i nordvästra delen och liknande lämpliga häckningsbiotoper påverkas också indirekt.	Nej, i länet förekommer cirka 60 000 par (Ottosson, m. fl. 2012). Föreläggningarna i befintligt revir påverkas troligen inte så mycket att funktionen bryts. I närmiljön finns också fortsatt goda förutsättningar för arten, i odlingslandskapets trädbevuxna delar och i gles skog t. ex. Arten häckar också gärna i holkar i trädgårdar.	Detaljplanen utlöser inte förbud. Holkar kan placeras ut i planområdet eller i närheten.

Artnamn	Påverkas häckningsmiljö?	Påverkas populationen genom att KEF bryts?	Bedömning
Sånglärka (50%)	Ja. Sånglärka häckar huvudsakligen i jordbruksmark och föredrar öppna ytor som är 11,5 hektar eller större. Häckningsplatsen ska helst ligga minst 60 meter från byggnader, skogsbryn eller liknande där rovfåglar kan uppehålla sig. Revirstorlek varierar: 1,7 ha på trädor, 4,5 ha på höstsådd säd och 2,5 ha i övriga grödor. I detaljplaneområdet försvinner yta motsvarande cirka tre revir och ytterligare störs ut genom att arten inte gärna häckar i närheten av bebyggelse Försiktighetsmått rekommenderas.	Nej, i länet förekommer cirka 65 000 par (Ottosson, m. fl. 2012). I närområdet (buffert 4 km från detaljplaneområdet) finns cirka 889 ha lämpligt habitat (figur 5). Förlusten på cirka 12 hektar och ytterligare yta som blir otillgänglig bedöms inte bryta den kontinuerliga ekologiska funktionen för arten i landskapet och påverkar knappt populationen.	Detaljplanen utlöser inte förbud. Försiktighetsmått för att undvika att döda fåglar och förstöra bon. (§4 p.2 i artskyddsförordningen) under häckningsperiod är att undvika markarbeten mellan 1/3 till 30/6. Ett försiktighetsmått är att införa markslag som är mer gynnsamma för arten. Det kan ske genom att trädor läggs ut i åkermarken i form av lärkrutor (Lantmännen, 2023), vilket är en effektiv åtgärd. De behöver placeras cirka 60 meter från planerad fasad.
Talltita (NT)	Indirekt påverkan av möjlig biotop. Arten har observerats nära våtmark 200 meter sydost om planområdet. Lämpligt födosökshabitat finns även norr om planområdet. Födosökshabitat påverkas indirekt.	Nej	Detaljplanen utlöser inte förbud.
Tofsvipa (VU)	Nej, inte konstaterad som häckande under fågelinventeringen, men miljön bedöms lämplig som häckningshabitat och har tidigare påtalats vara aktuell i området. Bedömningen är dock att området inte för närvarande är häckningsmiljö för arten, men kan vara rastplats för enstaka fåglar/flockar.	Nej	Detaljplanen utlöser inte förbud. Försiktighetsmått för sånglärka gynnar också tofsvipa. Försiktighetsmått för hussvala gynnar också den tofsvipa.
Trana (FD)	Nej, inte konstaterad som häckande men	Nej. Området används som rastlokal för	Detaljplanen utlöser inte förbud.

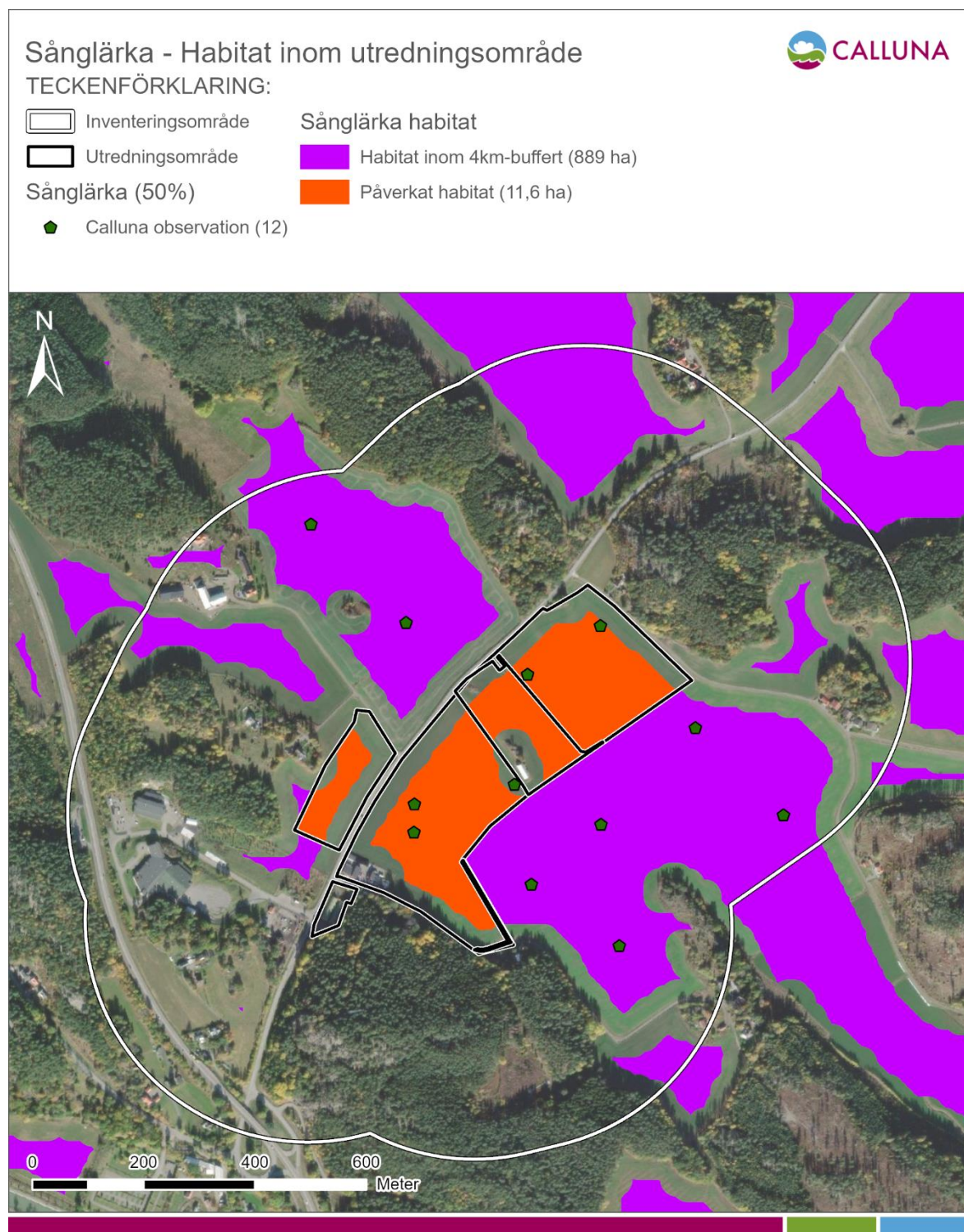
Artnamn	Påverkas häckningsmiljö?	Påverkas populationen genom att KEF bryts?	Bedömning
	planområdet ingår möjligtvis som födosökmiljö under häckningstid.	enstaka individer/familjegrupper.	
Trädlärka (FD)	Indirekt påverkan av möjlig häckningsmiljö (två revir). Observation av arten cirka 100 meter från plangräns. Lämplig miljö finns också öster om planområdet. Det finns studier som visar att trädlärka är känslig för vägtrafikbuller. I norra delen kommer den förväntade toppvärdena att vara 52 dB. Enligt samma sammanställning ger 50dB generellt en 20% sämre habitatkvalité (Helldin, 2013)	2500 par i länet med en svagt positiv trend (Ottosson m. fl. 2012).	Detaljplanen utlöser inte förbud. Skyddsåtgärd för nattskärar är positiva även för trädlärka.
Törnskata (FD)	Nej. Ett påträffat revir (boplat) ligger cirka 400 meter från detaljplaneområdet och på sådant avstånd att det inte påverkas. Andra lämpliga häckningsbiotoper riskerar att påverkas. Födosökmiljöer minskar i viss mån då åkermark bebyggs.	Nej	Detaljplanen utlöser inte förbud. Försiktighetsmått som föreslås för buskskvätta gynnar också törnskata.
Vaktel (NT)	Inte konstaterad under fågelinventeringen, men miljön bedöms lämplig som häckningshabitat och har tidigare påtalats vara aktuell i området. Bedömningen är dock att området inte för närvarande är häckningsmiljö för arten.	Nej	Detaljplanen utlöser inte förbud. Försiktighetsmått för sånglärka gynnar också vaktel.
Ärtsångare (NT)	Nej. Ett påträffat revir, cirka 400 meter från detaljplaneområdet och på sådant avstånd att det inte påverkas. Andra lämpliga häckningsbiotoper riskerar att påverkas.	Nej	Detaljplanen utlöser inte förbud. Försiktighetsmått som föreslås för buskskvätta gynnar också ärtsångare.

Figur 4. Bilden visar lämpligt födosökshabitat för hussvala inom föredraget avstånd från häckningsplatsen. Den är snabb i vändningarna och vill kunna återvända till boet och ungarna ofta, därför är det positivt att områden lämpliga för födosök ligger nära.

Figur 5. Bilden visar karta med lämpligt häckningshabitat för sånglärka inom 4 km. Observationer av arten från Artportalen 2000-2023.

Figur 6. Bilden visar karta med lämpligt häckningshabitat för sånglärka inom inventeringsområdet. Observationer av arten från Artportalen 2000-2023.

3.1 Kumulativa effekter

Under förutsättning att föreslagna skyddsåtgärder (alltså de som beskrivs under nattskärar, skyddsåtgärd 1 och skyddsåtgärd 2) vidtas är Callunas bedömning att de kumulativa effekterna av exploateringen inte kommer medföra att någon av de andra utvärderade arterna riskerar bibehållandet eller uppnåendet av en tillfredsställande populationsnivå och att gränsen för att förbud enligt artskyddsförordningen § 4 punkt 4 ska riskera att utlösas inte kommer att överskridas.

Figur 7. Bilden visar en hussvala. Den häckar gärna på byggnader, under taket på lador och liknande. Under det att de föder upp ungar dammsuger de luftrummet på insekter. En unge behöver upp till 2000 myggor per dag och en kull ger 3–5 ungar. Ungarna matas länge, cirka två månader på platsen där de kläcktes, så det går åt många myggor!

Referenser

Birdlife Sverige (2022). *Program för fågelskydd och naturvård. Version 2022-02-12.*

Calluna (2021). *Miljökonsekvensbeskrivning avseende detaljplanen för Söderköping 2:32 m.fl, Söderköpings kommun*

Helldin J-O (2013). *Trafikbuller i värdefulla naturmiljöer II – slutrapport*, CBM:s skriftserie 74

Lantmännen (2023). <https://www.lantmannen.se/forskning-och-innovation/innovation-fran-jord-till-bord/biologisk-mangfald--ekosystemtjanster/larkrutor/>

Naturvårdsverket (2009). *Handbok för artskyddsförordningen*. Del 1 och 2. Handbok 2009:2 och 2009:3. ISBN 978-91-620-0160-5 och 978-91-620-0161-2.

Naturvårdsverket (2022). *Ny vägledning – tolkning av förändringar i artskyddsförordningen – fridlysning fåglar i samband med skogsbruk*. Diarienumr. NV-04718-22
<https://www.naturvardsverket.se/globalassets/media/dokument/vagledning/nv-vagledning-tolkning-av-forandringar-i-artskyddsforordningen-fridlysning-faglar-i-samband-med-skogsbruk.pdf>

Naturvårdsverket (2023). *Artskyddshandboken och vägledning om artskydd*. [online] Tillgänglig:
<https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/arter-och-artskydd/artskyddshandboken-och-vagledning-om-artskydd>.

SLU Artdatabanken (2020). *Rödlistade arter i Sverige 2020*. SLU, Uppsala.

SLU Artdatabanken (2022). *Artfakta – naturvård*. SLU, Uppsala.

Svensk fågeltaxering (2021). *Svenska fågelindikatorer (utdrag ur Årsrapporten för 2021)*. LU, Lund.

Turner (1989). Turner, Angela K; Rose, Chris (1989). *Swallows & Martins: an identification guide and handbook*. Boston, Massachusetts, US: Houghton Mifflin. ISBN 0-395-51174-7 ss226–233

Webbsidor

Eionet där all data som Sverige rapporterade enligt fågeldirektivet 2019 finns publicerad. Täcker perioden 1980-2018 (mest aktuella) <https://nature-art12.eionet.europa.eu/article12/report?period=3&country=SE>